

Maade være at bestyre den paa; enten maa den bortforpagtes, eller ogsaa maa den overdrages til Civillisten. Jeg troer, det er i saa Henseende ønskeligt, at have frie Hænder i dette Tilfælde, og seer ikke, at det for Dødblikket er nødvendigt eller tilraadeligt at binde sig Hænderne med Hensyn til Fremtiden.

Re: Jeg vil kun i Anledning af en Optring af den sidste ærede Taler, der blev fremført til Argumentation, tillade mig at bemærke, at der slet ikke behøves nogen Lov til at sælge Fredensborg Slot. Marienlyst Slot blev solgt uden Lov. Der var vel taget Forbehold med Hensyn til Marienlyst Slots Anvendelse i Faveur af Invaliderne; men det blev idetmindste som saadant ikke anvendt, og Eiendommen blev af Finansministeriet realiseret. Ligesaa var der alt givet Ordre til og er det atter af Indenrigsministeren nylig erklæret, at det var Bestemmelse at sælge Aalborg Slot. Fredensborg Slot og Aalborg Slot fortere begge under Indenrigsministeriet, ere ikke henlagte under Domainerne, og høre ialtfald ikke til den Slags Eiendomme, som der udfordres en Lov for at realisere.

Eschering: Det Udtryk i Lovforslaget, at disse Haver skulle blive Staten uvedkommende, har jeg ikke kunnet forstaae paa den Maade, at Staten skulde aldeles ikke have Noget med sine egne Eiendomme at gjøre. Det troer jeg ikke man kan forudsætte, at Regjeringen har meent. Regjeringen har meent, at de kun forsaavidt blive den uvedkommende, at Regjeringen ikke for Fremtiden vilde tage Deel i selve Bestyrelsen; men paa nogen anden Maade ere de ikke uvedkommende. Hvorvidt den selv skal have Controllen derover eller ikke, det maa bestemmes ved Overdragelses-Bilkaarene eller den Overenskomst, som finder Sted, men det er vist, at naar man har tænkt paa at overlevere disse Haver til Civillisten, har man gjort det i det Haab, at de under Civillistens Bestyrelse skulle snarere fremmes og trives, end at de skulle gaae tilbage, og man har gjort det, fordi man var i den vanskelige Stilling, enten at opgive disse Haver eller overdrage dem til Civillisten. Den almindelige Mening var dengang, at Staten ikke skulde blive ved at have Driverihaver, ikke

skulde have den Slags Haver, men da man paa den anden Side meente, at det var for Hoffet en ønskelig Ting og en passende Ting, besluttede man sig til at tilbyde Civillisten at overtage Haverne for den Sum, hvorfor det var anslaaet, at disse Haver kunde drives for Statens Regning. Man vilde undgaae at bringe dem paa Markedet og at bringe Concurrence mellem Civillisten og private Gartnere, man vilde i det Hele taget ikke gjøre Staten til industriel Gartner, og det er jeg meget bange for, at man gjør, dersom man gaaer ind paa dette Forslag. Saaledes som det er stillet af Udvalget, vil man ved Overleveringen komme til at sætte Civillisten saa snævre Begrænsninger, at den vanskelig vil kunne gaae ind derpaa. Udvalgets Forslag seer ud for mig, som om der bagved det meget mere ligger Døstet om, at bevare disse Driverihaver under Statens Forvaltning, end at overlevere dem til Civillisten. Derfor holder jeg mig meget hellere til § 2, saaledes som den er foreslaaet. Den Form, den har, forekommer mig i saa Henseende at være meget simpel. Den siger: vi overdrage den til Civillisten paa Tro og Love, det er Civillisten, der har skabt dem, og har Civillisten ikke den Kjærlighed for Havedyrningen, at den vil holde dem vedlige, saa trænger Staten ikke til dem, og saa behøves det ikke, at Staten har frie Hænder med Hensyn til dem. Der er endnu et Hovedpunkt, hvori der maaskee er Forskjellighed mellem Udvalget og mig, nemlig med Hensyn til den Sum, der er bleven foreslaaet. Efter min Redaction vil der, vedkommende Frugttræhaverne, komme den Bestemmelse ind i Loven, at Staten ikke mere skal gjøre sig til Frugttræopelster eller til Handelsmand med Frugttræer; thi det er, som alle de øvrige Stats-handelsgrene og Statsindustriergrene, vrangt; og derfor troer jeg, at man ved denne Paragraph skal tage sig i vare derfor, og ved at beholde Regjeringens Paragraph med det Ændringsforslag, som jeg har foreslaaet, troer jeg, at man har borttaget den Frygt, der af Indstillingen har været fremkaldt for, at Overleveringen skulde skee uden fornøden Opmærksomhed, ligesom man ogsaa har givet Frihed til at overlevere Haverne til apanagerede Per-